

Yttrande över En strategisk agenda för internationalisering

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har fått möjligheten att svara på remiss av delbetänkandet En strategisk agenda för internationalisering, ert diarienummer U2018/00382/UH.

Inledning

SUHF vill passa på att tacka utredningen för ett gott arbete i samarbete med berörda inom sektorn. Arbetet har bedrivits med en berömvärd öppenhet och lyhördhet för hur sektorn ser på internationalisering.

SUHF har tidigare efterlyst en ny strategi för internationalisering av svensk högre utbildning och forskning och ställer sig i stort bakom utredningens beskrivning av nuläget och de mål som formulerats. SUHF ser positivt på internationaliseringsutredningens vägval att främja, snarare än att styra, universitet och högskolors internationaliseringsarbete. Lärosätena bör ha både ansvar och handlingsfrihet i internationaliseringsarbetet, och statsmakten bör ägna sig åt att stötta lärosätena i detta arbete. SUHF vill betona vikten av att högskolesektorn inte är den enda målgruppen för strategin. För att Sverige ska förbli och stärkas som en attraktiv kunskapsnation måste utbildningssektorn, regeringen och närliggande myndigheter samarbeta.

Nedan kommenteras valda delar av betänkandet.

Författningsförslag

SUHF anser inte att en författningsändring är nödvändig utan tvärtom att det är principiellt viktigt att regeringen är återhållsam i sin styrning av lärosätena. Om författningsändringar ändå ska göras så anser SUHF att det är rimligt att detta görs i 1 kapitlet 5 och 8 §§ högskolelagen, såsom utredningen föreslår. SUHF instämmer i att den internationella verksamheten vid högskolan ska stärka kvaliteten i utbildning och forskning samt bidra till en hållbar utveckling. Vi önskar dock understryka att internationaliseringens former och omfattning, dvs hur den ska stärka kvaliteten på forskning och utbildning, är en fråga som tillhör lärosätenas egen rådighet.

Mål 1. Internationalisering präglar styrningen av och vid universitet och högskolor

För att svenska lärosäten ska bli än mer internationella och globalt konkurrenskraftiga behövs ökade möjligheter att agera internationellt. Utredningen pekar ut flera av de juridiska hinder som behöver undanröjas och föreslår att dessa hanteras i särskild

ordning med fördjupad analys och utredning. SUHF vill betona vikten av att detta görs skyndsamt. Det gäller bland annat följande frågor:

- öka handlingsfriheten för svenska lärosäten att delta i internationella samarbeten inom utbildning, forskning och innovation
- ge svenska lärosäten förbättrade möjligheter att etablera verksamhet utomlands
- se över den arbetsrättsliga lagstiftningen på området för att underlätta för lärosäten att kunna attrahera och behålla internationella forskningstalanger samt möjliggöra för medarbetare att vistas utomlands under olika perioder av karriären.

SUHF stöder förslaget att regeringen tydligare reglerar rätten att använda andra språk än svenska i verksamheten. Dock kräver detta sannolikt en fördjupad analys och utredning.

Mål 2. Sverige har hög attraktionskraft som studie- och kunskapsnation

För att Sverige ska behålla och öka sin attraktionskraft som studie- och kunskapsnation föreslår utredningen bland annat att Migrationsverket ges i uppdrag att i samarbete med universitet och högskolor se över hur processer och handläggningstider för uppehållstillstånd kan förbättras. SUHF anser att detta är en angelägen och brådskande åtgärd. Samtidigt vill SUHF påpeka vikten av att lagstiftaren tar sitt ansvar genom att se över migrationslagstiftningen för att säkerställa att denna inte motverkar en kvalitetssäkrad internationaliseringsprocess vid lärosätena.

SUHF stöder förslagen om att synliggöra svenska styrkeområden och intensiviera marknadsföringen av Sverige som kunskapsnation. SUHF vill betona vikten av att lärosätena är delaktiga i detta arbete tillsammans med andra aktörer såsom Svenska Institutet och utlandsmyndigheterna. Högre utbildning och forskning bör tydligare ingå som en del i Sveriges exportstrategi.

SUHF vill påpeka vikten av att regeringen tydliggör reglerna för beställd utbildning för både inhemska och internationella studenter och lärosäten. Det gäller exempelvis frågor om var studieprestationerna ska bokföras och tillgodoräknas samt deltagarnas status som studenter i högskoleförordningens mening. Även reglerna för uppdragsutbildning kan behöva ses över, speciellt vad gäller gränsdragningen mot beställd utbildning.

SUHF instämmer i utredningens slutsats om behovet av att kunna erbjuda attraktiva stipendier till internationella studenter. SUHF ser det därför som viktigt att utredningens slutbetänkande innehåller förslag till medel för inrättandet av ett kraftfullt stipendieprogram för internationella studenter från tredje land.

SUHF anser att en översyn av i regelverket för studieavgifter är nödvändig. SUHF ser positivt på utredningens dialog med sektorn i denna fråga.

Mål 3. Alla studenter som tar examen från högskolan har utvecklat sin internationella förståelse eller interkulturella kompetens.

Utbildningsprogram vid svenska lärosäten har olika möjligheter att erbjuda traditionella mobilitetsfönster för sina studenter. Bland annat ser många professionsutbildningar stora utmaningar i att skicka och ta emot studenter under längre perioder. Det är därför viktigt att värdesätta olika former av mobilitet såsom korttidsmobilitet, praktik och sommarkurser. SUHF anser därför att korttidsmobilitet bör ges vikt och erkännande i samband med att man definierar mål och bedömning av måluppfyllnad vad gäller studentmobilitet.

Mål 4. De anställda vid universitet och högskolor, inklusive doktoranderna, har god internationell erfarenhet och starka internationella kontaktnät.

SUHF instämmer i att internationaliseringen vid lärosätena bör inkludera doktorander och samtliga anställda. Hur internationaliseringen ska genomföras ser dock olika ut inom olika delar av lärosätets verksamhet och bör därför inte regleras via lag och förordning utan lämnas till lärosätena. SUHF stöder därför inte förslaget om att lärosätena bör säkerställa att tid för internationell mobilitet planeras in i tjänstgöringsplaner/ utvecklingsplaner.

Mål 5. Villkoren för universiteten och högskolorna att öka strategiskt internationellt samarbete och samverkan är goda.

Lärosätena arbetar alltmer i strategiska samarbeten såväl övergripande på lärosätet som inom forskargrupper och utbildning. SUHF instämmer i utredningens resonemang om behovet av en gemensam omvärldsbevakning och analys av internationell utbildning, forskning och innovation.

Mål 6. Universitetens och högskolornas möjligheter att bidra till global utveckling och till att lösa globala samhällsutmaningar är goda.

SUHF instämmer i att universitet och högskolor är viktiga aktörer för genomförandet av Agenda 2030. Att uppnå de globala målen är allas vår angelägenhet och ökade möjligheter för lärosätena att bidra till dessa är välkomna. SUHF ser positivt på förslaget att Sida ska samarbeta mer med lärosätena samt att biståndsstöd ska gå till kapacitetsbyggande samarbete inom både forskning och högre utbildning.

Sektorn spelar en viktig roll vad gäller att underlätta situationen för flyktingar och nyanlända och SUHF stöder förslaget att regeringen ser över lärosätenas förutsättningar för detta arbete. SUHF ser det som synnerligen viktigt att förändringar görs så att integreringen av den förhållandevis stora gruppen akademiker som valt Sverige som sitt nya hemland avsevärt förbättras. Det behövs ett klagörande av universitets och högskolors möjligheter att stödja flyktingar och nyanlända. En möjlighet skulle vara att högre utbildning jämföras med försörjning från arbete vad gäller att erhålla permanent uppehållstillstånd. Det finns annars en risk att nyanlända med akademisk utbildning, istället för att välja tex. kompletterande utbildning, väljer ett arbete de är överkvalificerade för i syfte att få permanent uppehållstillstånd. Lärosätena bör få en tydligare roll och resurser att erbjuda förberedande och behörighetsgivande utbildningar till akademiker, särskilt vad gäller språk och samhällsorientering.

Mål 7. Myndighetsstödet för internationalisering av universitet och högskolor är anpassat efter lärosätenas behov.

SUHF instämmer i utredningens slutsats att det behövs en struktur för att identifiera hinder och föreslå lösningar för internationalisering av universitet och högskolor. Deltagande myndigheter och organisationer bör ha tydliga mandat att delta och agera och verksamheten ska anpassas efter lärosätenas behov. SUHF önskar att universitets- och högskolesektorn årligen, inom ramen för denna struktur, får en återkoppling på hur långt man har kommit för att ta bort hinder för internationalisering.

Mål 8. System för uppföljning och utvärdering av internationalisering är väletablerade.

Utredningen rekommenderar att UKÄ regelbundet ska genomföra tematiska utvärderingar av lärosätenas internationalisering. SUHF ställer sig tveksam till utredningens förslag av två skäl. Det första gäller den mängd utvärderingar som lärosätena har i uppgift att genomföra. SUHF har en positiv inställning till granskningar som kan användas i kvalitetsutveckling, men stöder den senare tidens ambition att rensa

i utvärderingslandskapet. Det andra och principiellt viktigaste skälet gäller internationaliseringens integrering i lärosätets verksamhet. En separat tematisk utvärdering av internationalisering riskerar att motverka integreringen. Det lämpliga sättet att följa upp internationalisering enligt den föreslagna ändringen i högskolelagen är att lärosätena som en del av sitt kvalitetsbete säkerställer att internationaliseringen stärker utbildningens och forskningens kvalitet, och att UKÄ i sina lärosätesgranskningar säkerställer att det ansvaret tas.

Utöver ovan angivna synpunkter hänvisar vi till vad våra medlemmar anför i sina remissvar.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
generalsekreterare